

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethicæ Doctrinæ Elementa, Et Enarratio Libri quinti
Ethicorum**

Melanchthon, Philipp

Witebergæ, 1583

VD16 ZV 20638

Refvtatio Obiectionum.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56560](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56560)

argumentorum primum præceptum:
 Non habebis Deos alienos. Id immotum & æter-
 num est, & pertinet ad omnes homines, summos
 & infimos. Ita decretum immotum & æternum
 est. Hic est Filius meus dilectus, Hunc audite.
 Necesse est igitur & magistratus summos
 & infimos amplecti vocem Evangelij, & ostende-
 re suam confessionem, & prohibere scandala. To-
 taliter autem Idola, cum prohibere possit, peccat,
 contra dicta: Faciens & consentiens eadem pœna
 puniuntur. Item, Væ homini per quem venit
 scandalum. Et nominatim principes alloquitur
 Christus: Et nunc Reges intelligite. Item, Ape-
 rite portas principes vestras, & patefiant portæ
 Jerusalemi. Et Esaiæ 10. Væ qui condunt leges ini-
 quas. Et Micheæ 3. Propter Principes & Sacer-
 dotes Zion quasi ager arabitur. Et quidem in di-
 versis Esaiæ 49. etiam cura fouendæ Ecclesiæ im-
 perij attribuitur: Et reges erunt nutritores tui,
 & reginæ nutrices. Item; In conueniendo reges
 & populos in vnum, vt seruiant Domino.

REFUTATIO OB-
 iectionum.

I. Argumentum,

Officia non sunt confundenda.
 Magistratus est custos corporis.

T 5 Ergo

Ergo non regat negocia pertinentia ad animam.

Respondeo ad minorem: Non est sufficiens definitio. Magistratus est custos corporum, sed prius & principaliter sciamus esse custodem legis & disciplinae. Imo precipuum opus esse debet omnium potestatum, noticiam Dei in genere humano propagare & conseruare. Ideo inquit Psalmus: Ego dixi, Dij estis, id est, officium diuinum gerentes, & bona diuina impertientes hominibus scilicet legem Dei, iusticiam & pacem.

Et damnanda est imaginatio, quae fingit magistratum similem esse armentario, & tantum corpora, non potius disciplinam curare. Nec tamen confunduntur officia, sed magistratus tantum externa membra coercet vi corporali. In cordibus vero incoatur aeterna iusticia & vita a Deo per ministerium Euangelij. Hanc consolationem quoque tenere necesse est, iuxta haec dicta: Euangelium est potentia Dei ad salutem omni credenti, Item, Euangelium est ministerium Spiritus.

II. Argumentum.

Non habens potestatem iudicandi de controuersijs dogmatum, non mouet Ecclesiam.

Principes non sunt iudices dogmatum.

Igitur principes non mutant Ecclesiam.

Respon

Respondeo ad minorem: Nego minorem, quod unusquilibet suo loco debet edere confessionem suam de ea sententia, de qua certus est. Si pastor, recte doceat loco pastoris. Si est princeps, non patiatur falsa doceri sciens, & volens, sed faciens & consentiens eadem poena digni. Et cum conscientia certa est, non sunt exspectanda alia iudicia, quia sententia immota est: Non habebis Deos alienos. Item, Fugite idolatram. Item, Si quis aliud Euangelium docuerit, anathema sit. Item, Si quis blasphemiam dixerit in Spiritum sanctum, non remittetur ei.

Cum igitur agnitæ veritati aduersari non possit, necesse est principes si agnouerunt veritatem, concedere propagationem, & non aduersariis nec expectare Episcoporum iudicia.

Error in hoc argumento oritur ex κακογνωσία. Quia aduersarij putant, iudicia doctrinæ esse similia esse politicis iudicijs, in quibus iudicatum propter regiam vel prætoriam auctoritatem, etiamsi quid erroris inest.

Ac Episcopi aut Doctores nequaquam iudicant regiam seu prætoriam potestate, sed tantum edunt confessionem suam. Aternus pater de filiis inquit: Hunc est iudex, huic assensus oportet, cuius extat sententia in scriptis prophetarum & Apostolorum, & in Symbolis.

Nec valet cauillatio de obscuritate seu ambiguitate

guitate scripti. Quia hanc ipsam ob causam edita est vox diuina, ut simus certi, iuxta illa dicta: Lucerna pedibus meis verbum tuum. Et 2. Tim. 3. Tota scriptura Deo inspirante tradita, utilis est ad docendum. 2. Corinth. 4. Si Euangeli-um est opertum, in his qui pereunt, opertum est.

Multi contra conscientiam aduersantur agnitæ veritati. Aliqui fascinati suis persuasionibus, non volunt audire dicta, quæ ab ipsorum imaginatione dissentiunt, & impudenter eludunt testimonia veritatis, & doctrinam celestem mutilant. Oportet autem nos discipulos esse vocis diuinæ, non corruptores qui transformant eam in alienas opiniones, sicut fecerunt Samosatenus. Arius, Pelagius & alij.

Constantinus deleuit templum Veneris in oppido Phœnicum Auace, ubi fiebant terræ confusiones libidinum, norat enim præceptum, Non mœchaberis, in quo nulla est ambiguitas. Cum igitur certa esset eius conscientia, facere officium iusti gubernatoris debuit, Nec erant expectanda alia iudicia. Manet enim Regula firma: Non aduersandum esse agnitæ veritati. Iuxta illud: Si quis blasphemiam dicit in Spiritum sanctum, non remittetur ei. Quare agnitæ veritate, non sunt expectanda iudicia Synodorum aut Episcoporum. Sed Filius Dei iudex est, de quo dictum

est. Hunc audite. Huic singulos obtemperare oportet, non expectatis hominum decretis.

III. Argumentum.

Tantum iuris habet inferior in ditione aliqua, quantum superior dominus attribuit.

Superior prohibuit mutationes tanquam in suis praefecturis, aut in sua domo.

Ergo sine eius voluntate non est facienda mutatio.

Respondeo ad maiorem. Tantum vera est superior de iurisdictione politica, & redditibus, & similibus negocijs, proprie pertinentibus ad ius superiorum. Non potest autem superior dominus prohibere aliquid mandato diuino praecedente, ut illustria exempla sunt in historia Davidis. Et Apostoli dicunt, Oportet Deo magis obedire, quam hominibus.

Manifestum est enim, confessionem omnium gradibus hominum pariter praecipere, Magistratibus & priuatis, dominis & seruis, Parentibus & filijs, iuxta illud: Qui amat patrem aut matrem plusquam me, non est me dignus. In familia confiteri Euangelium etiam serui debent, ut videmus Ioseph, & socij Danielis.

Filia Licinij Imperatoris Irene nihil veritatis in obsequium patris, qui Christiano nomini inimicissimus

micissimus fuit, Lares & reliqua simulacra in
paternis adibus singulari fortitudine contriuit.

Vir nobilis in vrbe Nicomedia, inspectante
populo concerpfit publicas literas à Diocletiano
propositas, de interficiendis Christianis.

Tempore Iuliani, non procul ab Antiochia,
filius Ethnici sacrificuli, collisit simulacrum Apollinis
auulsum à basi.

Valentinianus, qui postea imperator factus
est, cum esset tribunus militum, sacrificulo Ethnico
afferenti lustralem aquam, ante locum sacrificij
colaphum iniegit, præsente Iuliano imperatore.

Cum igitur & præceptum Dei & exempla
congruentia cum præceptis ostendant, quid oporteat
singulos facere, superiores & inferiores, docendum
est sæpè diuersum fieri, vt in querela apud
Michæam dicitur: Princeps postulat, & iudex
colludit. Et qui prætextus quarunt, ad excusandum
impietatem, sic ludunt, vt milites in historia
Christi, cum velant eius oculos, & dant colaphos,
ac iubent vaticinari, à quo colaphum acceperit.

ALIA QVÆSTIO.
DE EXCOMMUNICATIONE.

Ante paucos annos fuit electus Moguntinus
Episcopus